

**Arolygiad o dan Adran 28
Deddf Addysg 2005**

Adroddiad ar Ansawdd Addysg yn

**Ysgol Llangybi
Llangybi
Pwllheli
Gwynedd
LL53 6DQ**

Rhif yr Ysgol: 6612066

Dyddiadau yr Arolygiad: 24/04/07

gan

**David Martin Cray
16768**

Dyddiad Cyhoeddi: 25/05/07

O dan rif contract Estyn: 1118306

Ⓜ Argraffydd y Frenhines a Rheolwr Llyfrfa Ei Mawrhydi 2007: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod hawlfraint y deunydd rhagddywededig a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael o'r ysgol. O dan Ddeddf Addysg 2005, rhaid i'r ysgol ddarparu copïau o'r adroddiad yn ddi-dâl i gategoriâu penodol o bobl. Gellir codi tâl nad yw'n fwy na chost ailgynhyrchu ar bobl eraill sy'n gofyn am gopi o'r adroddiad.

Arolygwyd Ysgol Llanybi fel rhan o raglen genedlaethol arolygu ysgolion. Diben arolygu yw nodi nodweddion da a diffygion mewn ysgolion er mwyn iddynt allu gwella ansawdd yr addysg a gynigir a gwella'r safonau a gyflawnir gan eu disgyblion. Bwriedir i arolygu pob ysgol o fewn cylch chwe blynedd hefyd roi mwy o wybodaeth i rieni am berfformiad ysgol eu plentyn.

Cynhaliwyd yr arolygiad o Ysgol Llanybi rhwng 24 a 25 Ebrill 2007 gan dîm annibynnol o arolygwyr, wedi'u harwain gan David Martin Cray. Comisiynwyd yr arolygiad gan Estyn, sef corff statudol sy'n annibynnol ar, ond a ariennir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Roedd yn ofynnol i'r tîm adrodd ar y safonau a gyflawnir gan ddisgyblion, ansawdd yr addysg a ddarperir gan yr ysgol, ansawdd arweinyddiaeth a rheolaeth a'r cyfraniad a wneir gan yr ysgol at ddatblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol ei disgyblion.

Mae'r raddfa pum pwynt a ddefnyddir i gynrychioli'r holl farnau arolygu yn yr adroddiad hwn fel a ganlyn:

Gradd 1	da gyda nodweddion rhagorol
Gradd 2	nodweddion da a dim diffygion pwysig
Gradd 3	nodweddion da'n gorbwyso diffygion
Gradd 4	rhai nodweddion da, ond diffygion mewn meysydd pwysig
Gradd 5	llawer o ddiffygion pwysig

Mae tri math o arolygiad.

Ar gyfer **pob** arolygiad, ceir adroddiad ysgrifenedig ar saith cwestiwn allweddol. Ar gyfer arolygiadau **byr**, ni cheir unrhyw adroddiadau pwnc. Ar gyfer arolygiadau **safonol**, ceir adroddiadau ar chwe phwnc hefyd. Ar gyfer arolygiadau **llawn**, ceir adroddiadau ar bob pwnc hefyd.

Estyn sy'n penderfynu pa fath o arolygiad y bydd ysgol yn ei gael, yn bennaf ar sail ei pherfformiad yn y gorffennol. Mae'r rhan fwyaf o ysgolion yn cael arolygiad safonol. Mae pob ysgol feithrin, ysgol arbennig, unedau cyfeirio disgyblion ac unrhyw ysgol newydd neu ysgol sydd wedi uno yn cael arolygiad llawn.

Cafodd yr ysgol hon arolygiad byr.

Grwpiau blwyddyn a chyfnodau allweddol

Mae ysgolion yn defnyddio system gyffredin o rifo grwpiau blwyddyn o ddechrau addysg ysgol orfodol i 18 oed. Mae'r system hon yn pwysleisio pwysigrwydd parhad ac yn hwyluso cyfathrebu ymhlith ysgolion, cyrff llywodraethol, rhieni ac AALIau.

Mae'r term 'Derbyn' (D) yn cyfeirio at grŵp blwyddyn o ddisgyblion mewn ysgol gynradd sy'n cyrraedd 5 oed yn ystod y flwyddyn academaidd. Mae Blwyddyn 1 yn cyfeirio at y grŵp blwyddyn o ddisgyblion sy'n cyrraedd 6 oed yn ystod y flwyddyn academaidd, ac ati. Blwyddyn 13 yw'r grŵp blwyddyn o fyfyrwyr sy'n cyrraedd 18 oed yn ystod y flwyddyn academaidd.

Sector cynradd:

Blwyddyn	D	B1	B2	B3	B4	B5	B6
Oedrannau	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11

Sector uwchradd:

Blwyddyn	B7	B8	B9	B10	B11	B12	B13
Oedrannau	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18

Mae'r Cwricwlwm Cenedlaethol yn ymdrin â phedwar cyfnod allweddol fel a ganlyn:

Cyfnod allweddol 1	Blwyddyn 1 a Blwyddyn 2
Cyfnod allweddol 2	Blwyddyn 3 i Flwyddyn 6
Cyfnod allweddol 3	Blwyddyn 7 i Flwyddyn 9
Cyfnod allweddol 4	Blwyddyn 10 a Blwyddyn 11

Cyd-destun	1
Crynodeb	2
Argymhellion	6
Safonau	7
Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda y mae dysgwyr yn cyflawni?	7
Ansawdd yr addysg a'r hyfforddiant	8
Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor effeithiol yw'r addysgu, yr hyfforddi a'r asesu?	8
Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda y mae profiadau dysgu yn cwrdd ag anghenion a diddordebau dysgwyr a'r gymuned ehangach?	10
Cwestiwn Allweddol 4: Pa mor dda yw'r gofal, y cyfarwyddyd a'r gefnogaeth i ddysgwyr?	12
Arweinyddiaeth a rheolaeth	14
Cwestiwn Allweddol 5: Pa mor effeithiol yw arweinyddiaeth a rheolaeth strategol?	14
Cwestiwn Allweddol 6: Pa mor dda y mae arweinwyr a rheolwyr yn arfarnu ac yn gwella ansawdd a safonau?	14
Cwestiwn Allweddol 7: Pa mor effeithlon y mae'r arweinwyr a rheolwyr wrth ddefnyddio adnoddau?	15
Ymateb yr ysgol i'r arolygiad	16
Atodiadau	17
1 Gwybodaeth sylfaenol am yr ysgol	17
2 Data a dangosyddion ysgol	17
3 Canlyniadau asesiadau'r Cwricwlwm Cenedlaethol	18
4 Sail dystiolaeth yr arolygiad	18
5 Cyfansoddiad a chyfrifoldebau'r tîm arolygu	19

Cyd-destun

Natur y darparwr

- 1 Mae'r ysgol hon wedi ei lleoli ym mhentref Llangybi, Eifionydd, ac fe gaiff ei chynnal gan Awdurdod Addysg Lleol Gwynedd. Mae ganddi ddalgyrch eang, amaethyddol, Gymreig ei natur. Daw'r mwyafrif o ddisgyblion o deuluoedd cynhenid yr ardal ac ychydig o symudedd ac amddifadedd cymdeithasol sydd yn bodoli. Mae'r disgyblion yn cynrychioli'r ystod lawn o allu ac mae eu cyraeddiadau yn amrywio pan ddechreuant yn yr ysgol.
- 2 Ar hyn o bryd, mae 87 o ddisgyblion rhwng 3 ac 11 oed ar gofrestr yr ysgol, gan gynnwys 13 o blant oed meithrin. Fe'u derbynnir yn rhan amser ar ddechrau'r Medi sydd yn dilyn eu trydydd pen-blwydd ac yn llawn amser y Medi sydd yn dilyn eu pen-blwydd yn bedair oed. Mae'r niferoedd disgyblion wedi dal yn weddol sefydlog dros y blynyddoedd diwethaf.
- 3 Rhyw bump y cant o'r disgyblion sydd â'r hawl i dderbyn prydau ysgol am ddim - ffigwr sydd yn is na'r cyfartaledd sirol (13.8%), a chenedlaethol (19.7%). Dynodir wyth o ddisgyblion (7%), gan gynnwys un ar ddatganiad, yn rhai sydd ganddynt anghenion dysgu ychwanegol. Mae'r ffigwr hwn eto'n sylweddol is na'r cyfartaleddau sirol a chenedlaethol.
- 4 Mae cefndir ieithyddol yr ardal yn gadarn Gymreig. Daw 88% o'r disgyblion o aelwydydd ble siaredir y Gymraeg yn iaith gyntaf. Dilynnir rhaglen astudio Cymraeg fel iaith gyntaf yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru. Cyflwynir Saesneg yn ffurfiol yng Nghyfnod Allweddol 2.
- 5 Cafodd yr ysgol ei harolygu diwethaf ym Mehefin 2001 ac mae mwyafrif y staff addysgu yno cyn hynny. Apwyntiwyd y Pennaeth i'w swydd yn Haf 1993

Blaenoriaethau a thargedau'r ysgol

- 6 Mae blaenoriaethau a thargedau'r ysgol ar gyfer 2006 – 2007 yn cynnwys:
  - Datblygu iaith lafar disgyblion;
  - Datblygu Celf, ynghyd â Dylunio a Thechnoleg ar draws yr ysgol.

Crynodeb

- 7 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn cyd-fynd â barn yr ysgol mewn pedwar allan o'r saith cwestiwn allweddol (Cwestiynau Allweddol 2, 5, 6 a 7). Yng ngweddill y Cwestiynau Allweddol, roedd graddau'r tîm arolygu yn is na'r hyn a ddyfarnodd yr ysgol iddi'i hun.

Tabl o'r graddau a ddyfarnwyd

- 8 Barnodd y tîm arolygu waith yr ysgol fel a ganlyn:

Cwestiwn allweddol	Gradd arolygu
1 Pa mor dda y mae dysgwyr yn cyflawni?	2
2 Pa mor effeithiol yw'r addysgu, yr hyfforddi a'r asesu?	2
3 Pa mor dda mae profiadau dysgu yn diwallu anghenion a diddordebau dysgwyr a'r gymuned ehangach?	2
4 Pa mor dda yw'r gofal, yr arweiniad a'r cymorth i ddysgwyr?	2
5 Pa mor effeithiol yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth strategol?	2
6 Pa mor dda mae arweinwyr a rheolwyr yn arfarnu ac yn gwella ansawdd a safonau?	2
7 Pa mor effeithlon mae arweinwyr a rheolwyr wrth ddefnyddio adnoddau?	2

Safonau

- 9 Mae ansawdd cyffredinol y ddarpariaeth addysgol ar gyfer plant dan bump oed yn briodol i'w hanghenion ac mae'r plant yn gwneud cynnydd da tuag at y Canlyniadau Dymunol ar gyfer Dysgu Plant. Mae eu gallu i ddefnyddio'u medrau cyfathrebu mewn gwahanol gyd-destunau cwricwlaidd, yn datblygu'n dda. Defnyddiant eu medrau mathemategol yn gywir ac maent yn dod yn fedrus wrth ddefnyddio offer cyfrifiadurol fel arf ar draws y cwricwlwm.
- 10 Gwna disgyblion y ddau gyfnod allweddol gynnydd da yn eu medrau allweddol. Maent yn gwrando'n dda, yn siarad, darllen ac ysgrifennu'n hyderus, mewn ystod o gyd-destunau cwricwlaidd, yn enwedig felly yn y Gymraeg. Defnyddiant eu medrau mathemategol gyda chywirdeb cynyddol ac fe wnânt ddefnydd da o'u medrau technoleg gwybodaeth i gefnogi eu dysgu ar draws y cwricwlwm.
- 11 Mae cymhwysedd dwyieithog disgyblion yn gadarn iawn.

- 12 O'i chymharu ag ysgolion tebyg yng Nghymru o ran canran y disgyblion sy'n derbyn prydau ysgol rhad ac am ddim, mae perfformiad mwyaf diweddar yr ysgol fel a ganlyn:

	2004	2005	2006
Cyfnod Allweddol 1	4	1	1
Cyfnod Allweddol 2	1	1	2

Allwedd

- 1- Perfformio yn y 25% uchaf o ysgolion
- 2 – Perfformio yn y 50% uchaf, ond yn is na'r 25% o ysgolion sy'n perfformio orau
- 3 – Perfformio yn y 50% isaf, ond yn uwch na'r 25% o ysgolion isaf eu perfformiad
- 4 – Perfformio yn y 25% isaf o ysgolion

- 13 Ar draws yr ysgol, gwna'r disgyblion gynnydd da ac maent yn dysgu gwybodaeth neu fedrau newydd yn effeithiol. Gwnânt gynnydd da tuag at gyflawni eu potensial.
- 14 Mae medrau personol, cymdeithasol a dysgu'r disgyblion yn datblygu'n dda. Maent yn mwynhau eu gwersi, yn cydweithio'n effeithiol wrth eu tasgau. Dangosant allu cynyddol i weithio'n annibynnol ac mae eu medrau creadigol yn datblygu'n dda. Nid yw medrau llawysgrifen disgyblion Cyfnod Allweddol 2 wedi datblygu'n ddigonol.
- 15 Gwelwyd gan yr arolygwyr bod safonau ymddygiad y disgyblion yn gyffredinol dda drwy'r ysgol.
- 16 Yn y tri thymor llawn cyn yr arolygiad, roedd canran cyfartalog presenoldeb disgyblion o gwmpas 97.5%. Mae hyn yn cymharu'n arbennig o dda gydag ysgolion tebyg eu math yng Nghymru ac o fewn y 25% o rai sydd â'r lefelau isaf o absenoldebau.

Ansawdd yr addysg a'r hyfforddiant

- 17 Yn y gwersi a arsylwyd, barnwyd bod ansawdd yr addysgu fel a ganlyn:

Gradd 1	Gradd 2	Gradd 3	Gradd 4	Gradd 5
10%	90%	--	--	--

- 18 Mae'r canrannau uchod yn sylweddol uwch na'r 79% o wersi a ddyfarnwyd yn Radd 1 a 2 ar gyfer Cymru gyfan yn y flwyddyn 2005-2006. (Adroddiad Blynyddol Prif Arolygydd Ei Mawrhydi), ond yn is na'r 17% a gafwyd yn Radd 1.
- 19 At ei gilydd, ceir trefniadau priodol ar gyfer asesu, cofnodi a chyflwyno adroddiadau.
- 20 Mae'r athrawon yn tracio cynnydd academaidd a phersonol pob disgybl. Caiff eu gwaith ei farcio'n rheolaidd ac yn drylwyr. Mae'r athrawon yn eu hannog i

feithrin a datblygu'u sgiliau hunanwerthuso ac i fod yn ymwybodol o'u targedau personol.

- 21 Cyflwynir adroddiadau ysgrifenedig i rieni a gofawyr y plant dan bump, ond nid yw adroddiadau'r plant oed meithrin yn cynnwys sylwadau ar y chwe maes dysgu yn ôl y Canlyniadau Dymunol ar gyfer Dysgu Plant. Mae'r adroddiadau blynyddol ar gyfer disgyblion y ddau gyfnod allweddol yn cynnig sylwadau ar eu cyflawniadau yn ogystal â'u datblygiad personol a chymdeithasol. Serch hynny, mae ansawdd y sylwadau braidd yn arwynebol ac ni roddir camau ar gyfer gwella.
- 22 Mae'r profiadau dysgu a gynigir gan yr ysgol yn gymdeithasol gynhwysol ac yn sicrhau cydraddoldeb mynediad a chyfle i bawb. Cyflwynir cwricwlwm eang a chytbwys trwy gyfrwng amrywiaeth o weithgareddau diddorol.
- 23 Mae'r ddarpariaeth ar gyfer hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, diwylliannol a chymdeithasol y disgyblion yn dda.
- 24 Rhoddir cyfleoedd i'r disgyblion ymestyn eu sgiliau personol a diwylliannol wrth iddynt ymweld ag ystod eang o lefydd diddorol ac addysgiadol. Llwydda'r trefniadau hyn ehangu profiadau cwricwlaidd y disgyblion yn dda.
- 25 Mae'r rhieni yn gefnogol i waith yr ysgol ac yn codi arian sylweddol ar gyfer prynu adnoddau. Maent hefyd yn ddiwyd yn eu cefnogaeth o'r Urdd. Mae'r llawlyfr ysgol o ansawdd da ac yn cwrdd â'r gofynion. Cafwyd ymateb da i'r cytundeb cartref-ysgol.
- 26 Chwaraea'r ysgol ran bwysig ym mywyd ei chymuned ac mae'r cysylltiadau gydag ysgolion lleol yn dda, gan gynnwys y cysylltiadau bugeiliol a chwricwlaidd sydd yn bodoli gydag Ysgol Uwchradd Glan Môr, Pwllheli.
- 27 Mae'r Cwricwlwm Cymreig wedi'i sefydlu'n gadarn ac yn hollol amlwg yn narpariaeth yr ysgol.
- 28 Cynhelir sesiynau Amser Cylch a chyflwynir profiadau dysgu ar draws y cwricwlwm i hyrwyddo addysg bersonol a chymdeithasol y disgyblion yn effeithiol.
- 29 Mae'r ddarpariaeth ar gyfer addysgu a chodi ymwybyddiaeth y disgyblion am faterion sy'n ymwneud â dinasyddiaeth fyd-eang a chynladwyaeth yn dda.
- 30 Mae'r disgyblion hyn yn cael rhai cyfleoedd i drefnu a chynnal gweithgareddau er mwyn datblygu eu medrau menter, megis rhedeg y siop ffrwythau wythnosol. Serch hynny, mae lle i ddatblygu'r medrau yma ymhellach.
- 31 Mae ansawdd y gofal, yr arweiniad a'r cymorth a roddir i'r disgyblion yn dda. Maent yn hapus yn yr ysgol ac yn teimlo y cânt eu gwerthfawrogi a'u parchu. Yn sgil trafodaethau'r tîm arolygu gyda grwpiau o ddisgyblion nodwyd eu bod yn teimlo'n ddiogel ac yn barod i droi'n ddi-oed at y pennaeth a'r staff am help a chyfarwyddyd.

- 32 Mae'r polisi amddiffyn plant yn hysbys i bawb a gyflogir o fewn yr ysgol. Mae'r trefniadau yn adlewyrchu gofynion statudol Cymru-gyfan ac mae'r staff wedi cael hyfforddiant priodol.
- 33 Caiff aelodau'r Cyngor Ysgol gyfleoedd da i ddylanwadu ar faterion sy'n effeithio ar eu bywyd beunyddiol yn yr ysgol.
- 34 Mae'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn briodol ac yn bodloni gofynion y Côt Ymarfer. Maent yn derbyn cynhaliadau dda a chânt fynediad llawn a chyfleoedd i fanteisio ar holl agweddau'r cwricwlwm.
- 35 Darperir cynlluniau addysg unigol ar eu cyfer, ond nid ydynt yn nodi deilliannau er sicrhau arweiniad clir ar gyfer y camau nesaf yn dysgu'r disgyblion.

Arweinyddiaeth a rheolaeth

- 36 Mae'r pennaeth, yn cynnig trwy esiampl, ymdeimlad clir o bwrpas a chyfeiriad strategol ar gyfer datblygiad yr ysgol. Derbynia gefnogaeth dda gan y staff addysgu ac fe ysgwyddant gyfran dda o gyfrifoldebau, gan gynnwys y gwaith o fonitro safonau.
- 37 Mae'r llywodraethwyr yn adnabod yr ysgol yn dda a chyflawnant eu cyfrifoldebau rheoli a chyfreithiol yn effeithiol. Rhoddant gynhaliadau a chymorth da i'r pennaeth wrth lywio cyfeiriad strategol yr ysgol.
- 38 Cyflawna'r ysgol ei chyfrifoldebau o ran gofynion amser addysgu, ond ceir rhai mân ddiffygion yn adroddiad blynyddol y corff llywodraethol i rieni.
- 39 Mae diwylliant hunanfeiriadol wedi'i hen sefydlu o fewn yr ysgol a bu trefniadau monitro ar waith ers amser erbyn hyn. Mae'r gweithdrefnau oll yn cyfrannu'n effeithiol at wneud gwelliannau.
- 40 Mae ansawdd yr adroddiad hunan-arfarnu a gyflwynwyd i'r arolygwyr cyn yr arolygiad, yn dda.
- 41 Mae gan gynllun datblygu'r ysgol gefnogaeth lawn y staff a'r llywodraethwyr fel ei gilydd. Tra bod y blaenoriaethau cyfredol yn deillio'n glir o brosesau hunan-arfarnu'r ysgol, nid yw'r Cynllun yn pwysleisio'n ddigonol y datblygiad canolog a hirdymor o flaenoriaethau eraill mae'r ysgol yn eu hystyried yn rhai sydd angen sylw arnynt.
- 42 Gwnaeth yr ysgol gynnydd da wrth fynd i'r afael â'r materion allweddol a godwyd gan yr arolygwyr yn dilyn arolygiad 2001 ac fe lwyddwyd i gynnal safonau da.
- 43 Mae gan yr holl staff gymwysterau addas i gyflawni'r cyfrifoldebau a amlygir yn eu disgrifiadau swydd a gwneir defnydd da o'u harbenigeddau. Mae'r

cymorthyddion yn cydweithio'n agos gyda'r athrawon i gynnal y disgyblion dan eu gofal a gwnânt gyfraniad arwyddocaol i'r dysgu a'r addysgu.

- 44 At ei gilydd, mae'r ystod o adnoddau sydd ar gael ar gyfer cynnal cwricwlwm y disgyblion yn dda ac mae'n gweddu i'w hanghenion a'u hystod oed. Ceir cyflenwad da o gyfrifiaduron, ond mae'r un bwrdd gwyn rhyngweithiol sydd ar gael yn annigonol.
- 45 Mae cyfleusterau addas yn yr ysgol ar gyfer yr anabl.
- 46 Mae penderfyniadau gwariant yr ysgol yn cael eu cysylltu'n effeithiol â'r blaenoriaethau a'r targedau yng nghynllun datblygu'r ysgol. Mae'r gyllideb yn dynn; caiff ei monitro'n ofalus ac mae'r ysgol yn darparu gwerth da am arian.

Argymhellion

- A1 Gwella safon llawysgrifen disgyblion Cyfnod Allweddol 2;
- A2 Cysylltu'n well flaenoriaethau canolig a hir-dymor y cynllun datblygu ysgol gyda deilliannau prosesau hunan-arfarnu'r ysgol;
- A3 Sicrhau bod y cynlluniau addysg unigol a ddarperir ar gyfer disgyblion sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn nodi'n glir y deilliannau mewn dysgu;
- A4 Gwella ansawdd yr adroddiadau a gyflwynir i rieni ar gynnydd eu plant, ac ar gyfer y plant oed meithrin, sicrhau eu bod yn cynnwys sylwadau yn ôl chwe maes y Canlyniadau Dymunol ar gyfer Dysgu Plant.

Mae'r corff llywodraethol yn gyfrifol am ddiwygio'i gynllun datblygu cyfredol i ymgorffori camau i ymateb i'r argymhellion ymhen 45 diwrnod gwaith o dderbyn yr adroddiad, gan ddangos yr hyn y mae'r ysgol am ei wneud ynglŷn â'r argymhellion. Bydd y cynllun hwn, neu grynodedb ohono, yn cael ei ddsbarthu i bob rhiant yn yr ysgol.

Safonau

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda y mae dysgwyr yn cyflawni?

Gradd 2: Nodweddion da a dim diffygion pwysig

- 47 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn wahanol i farn yr ysgol yn ei hadroddiad hunan-arfarnu. Nid yw'r arolygwyr yn cytuno bod y safonau a gyflawnir gan ddisgyblion yn ddigon uchel i gyfiawnhau dyfarnu Gradd 1 ar gyfer y cwestiwn allweddol hwn.
- 48 Mae'r disgyblion yn cyflawni safonau da o ran eu gwybodaeth a'u medrau ac yn cyrraedd y targedau a bennir ar eu cyfer. Gwna'r rhai sydd ag anghenion dysgu ychwanegol gynnydd da o fewn eu gallu a'u hoedran.
- 49 Mae ansawdd cyffredinol y ddarpariaeth addysgol ar gyfer plant dan bump oed yn briodol i'w hanghenion ac mae'r plant yn gwneud cynnydd da tuag at y Canlyniadau Dymunol ar gyfer Dysgu Plant. Mae eu gallu i ddefnyddio'u medrau cyfathrebu mewn gwahanol gyd-destunau cwricwlaidd, yn datblygu'n dda. Defnyddiant eu medrau mathemategol yn gywir ac maent yn dod yn fedrus wrth ddefnyddio offer cyfrifiadurol fel arf ar draws y cwricwlwm.
- 50 Gwna disgyblion y ddau gyfnod allweddol gynnydd da yn eu medrau allweddol. Maent yn gwrando'n dda, yn siarad, darllen ac ysgrifennu'n hyderus, mewn ystod o gyd-destunau cwricwlaidd, yn enwedig felly yn y Gymraeg. Defnyddiant eu medrau mathemategol gyda chywirdeb cynyddol ac fe wnânt ddefnydd da o'u medrau technoleg gwybodaeth i gefnogi eu dysgu ar draws y cwricwlwm.
- 51 Mae cymhwysedd dwyieithog disgyblion yn gadarn iawn. Yng Nghyfnod Allweddol 2, dônt i fedru defnyddio eu medrau llafaredd, darllen ac ysgrifennu Cymraeg a Saesneg yn effeithiol mewn amrediad o gyd-destunau cwricwlaidd.
- 52 Yng Nghyfnod Allweddol 1 yn 2006, yn ôl asesiadau athrawon, cyrhaeddodd 100% o'r disgyblion lefel 2 neu'n uwch ym mhynciau craidd Cymraeg, mathemateg a gwyddoniaeth. Yn 2005 roedd y ffigwr eto yn 100% (Cymru 80.9%; Gwynedd 83%) ac yn 2004 roedd yn 66.7% (Cymru 80%; Gwynedd 82%). Roedd canlyniadau'r ysgol ar gyfer 2006 yn uwch na'r cyfartaleddau sirol a chenedlaethol (2005) ym mhob un o'r pynciau.
- 53 Yng Nghyfnod Allweddol 2 yn 2006, yn ôl asesiadau athrawon, cyrhaeddodd 83.3% o'r disgyblion yn yr ysgol lefel 4 neu'n uwch, ym mhynciau craidd Cymraeg, Saesneg, mathemateg a gwyddoniaeth. Yn 2005 roedd yn 90.9% (Cymru 74.3%; Gwynedd 76.3%) ac yn 2004 y ffigwr oedd 100% (Cymru 72%; Gwynedd 74%). Roedd y canlyniadau ar gyfer 2006 yn uwch na'r cyfartaleddau sirol a chenedlaethol (2005) ym mhob pwnc heblaw am wyddoniaeth oedd ychydig bach yn is.
- 54 Yn y ddau gyfnod allweddol, dros amser, gwelwyd nad oes yma fwlch arwyddocaol rhwng perfformiad bechgyn a genethod.

- 55 O'i chymharu ag ysgolion tebyg yng Nghymru o ran canran y disgyblion sy'n derbyn prydau ysgol rhad ac am ddim, mae perfformiad mwyaf diweddar yr ysgol fel a ganlyn:

	2004	2005	2006
Cyfnod Allweddol 1	4	1	1
Cyfnod Allweddol 2	1	1	2

Allwedd

- 1- Perfformio yn y 25% uchaf o ysgolion
- 2 – Perfformio yn y 50% uchaf, ond yn is na'r 25% o ysgolion sy'n perfformio orau
- 3 – Perfformio yn y 50% isaf, ond yn uwch na'r 25% o ysgolion isaf eu perfformiad
- 4 – Perfformio yn y 25% isaf o ysgolion

- 56 Ar draws yr ysgol, gwna'r disgyblion gynnydd da ac maent yn dysgu gwybodaeth neu fedrau newydd yn effeithiol. Mae ganddynt ddealltwriaeth briodol o bwrpas y tasgau a osodir iddynt ac fel y dânt yn hŷn, mae eu gallu i ddadansoddi cryfderau a gwendidau eu gwaith yn datblygu'n dda. Gwnânt gynnydd da tuag at gyflawni eu potensial.
- 57 Mae medrau personol, cymdeithasol a dysgu'r disgyblion yn datblygu'n dda. Maent yn mwynhau eu gwersi, yn cydweithio'n effeithiol wrth dasgau ac mae'r mwyafrif mawr yn barod i ddyfalbarhau os ydynt yn cael anhawster. Mae lefelau cymhelliant yn gyffredinol uchel. Dangosant allu cynyddol i weithio'n annibynnol ac mae eu medrau creadigol yn datblygu'n dda. Nid yw medrau llawysgrifen disgyblion Cyfnod Allweddol 2 wedi datblygu'n ddigonol.
- 58 Gwelwyd gan yr arolygwyr bod safonau ymddygiad y disgyblion yn gyffredinol dda drwy'r ysgol.
- 59 Yn y tri thymor llawn cyn yr arolygiad, roedd canran cyfartalog presenoldeb disgyblion o gwmpas 97.5%. Mae hyn yn cymharu'n arbennig o dda gydag ysgolion tebyg eu math yng Nghymru ac o fewn y 25% o rai sydd â'r lefelau isaf o absenoldebau. Mae'r disgyblion yn dod yn brydlon i'r ysgol.
- 60 Mae ymwybyddiaeth disgyblion o faterion cyfle cyfartal yn dda. Maent yn parchu amrywiaeth mewn cymdeithas ac mae ganddynt wybodaeth briodol am grefyddau a diwylliannau eraill.
- 61 Mae gan ddisgyblion ddealltwriaeth dda o'u cymuned ac o'u cyfrifoldebau hwy tuag ati. Maent yn ymwybodol o fyd gwaith ac o rai diwydiannau a busnesau'r ardal.

Ansawdd yr addysg a'r hyfforddiant

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor effeithiol yw'r addysgu, yr hyfforddi a'r asesu?

Gradd 2: Nodweddion da a dim diffygion pwysig

62 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn cyd-fynd â barn yr ysgol yn ei hadroddiad hunan-arfarnu.

63 Yn y gwersi a arsylwyd, barnwyd bod ansawdd yr addysgu fel a ganlyn:

Gradd 1	Gradd 2	Gradd 3	Gradd 4	Gradd 5
10%	90%	--	--	--

64 Mae'r canrannau uchod yn sylweddol uwch na'r 79% o wersi a ddyfarnwyd yn Radd 1 a 2 ar gyfer Cymru gyfan yn y flwyddyn 2005-2006. (Adroddiad Blynyddol Prif Arolygydd Ei Mawrhydi), ond yn is na'r 17% a gafwyd yn Radd 1.

65 Arsylwyd ar addysgu da ar draws yr ysgol. Mae gan yr athrawon berthynas ofalgar a pharchus gyda'r disgyblion; maent yn eu hadnabod yn dda ac yn eu gwerthfawrogi fel unigolion. Defnyddia'r athrawon ganmoliaeth ac anogaeth ar gyfer meithrin hunan-barch ac mae hyn yn cael dylanwad cadarnhaol ar agwedd y disgyblion tuag at eu gwaith.

66 Caiff cyfleoedd cyfartal eu hyrwyddo o fewn yr ysgol. Diwellir anghenion disgyblion unigol, gan gynnwys y rhai sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.

67 Mae gan yr athrawon wybodaeth dda o'r meysydd maent yn eu haddysgu a llwyddant i greu amgylchfyd gwaith dymunol, ysgogol a threfnus. Defnyddiant ystod o strategaethau i sicrhau bod disgyblion yn ymroi i weithio'n bwrpasol a hyderus.

68 Mae nodweddion rhagorol i'r addysgu yn cynnwys cyflwyniadau arbennig o gyffrous a strategaethau hynod effeithiol ar gyfer meithrin annibyniaeth y disgyblion a'u hannog i wneud dewisiadau a phenderfyniadau eu hunain.

69 Yn y gwersi lle mae'r addysgu yn dda, rhennir yr amcanion dysgu gyda'r disgyblion a cheir cyfarwyddiadau ac esboniadau eglur. Gwneir cyfeiriadau cyson at y dysgu blaenorol er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad. Mae cyflymdra'r gwersi hyn yn effeithiol a cheir defnydd da o amser. Ceir cwestiynu medrus, sy'n cymhell y disgyblion i feddwl ac i archwilio materion gyda manylder a dyfnder. Llwydda'r athrawon i gyflwyno gweithgareddau gwahaniaethol sy'n diwallu gofynion a diddordebau pob disgybl yn y dosbarth.

70 Mae'r athrawon yn paratoi eu gwersi yn drylwyr gan ddefnyddio ystod helaeth o adnoddau ac arteffactau i gynnal ac ysgogi diddordeb.

71 Defnyddir iaith raenus wrth addysgu'r disgyblion gan fanteisio ar bob cyfle i ymestyn a chyfoethogi eu hiaith. Maent yn cynnig cyfleoedd i ddisgyblion i ddefnyddio'u medrau dwyieithog yn effeithiol mewn gwahanol bynciau ar draws y cwricwlwm.

72 At ei gilydd, ceir trefniadau priodol ar gyfer asesu, cofnodi a chyflwyno adroddiadau.

- 73 Cedwir trosolwg manwl ar gynnydd y plant dan bump oed drwy'r defnydd o lyfrynnau megis Y Cam Cynta', a'r Proffil Plant Dan Bump, sy'n rhoi sylw i'r chwe maes dysgu. Mae hyn, ynghyd â'r asesiad sylfaen, yn cynnig man cychwyn defnyddiol ar gyfer mesur cynnydd a datblygiad pellach.
- 74 Mae'r athrawon yn tracio cynnydd academaidd a phersonol pob disgybl. Dilynnir canllawiau'r Awdurdod Addysg Lleol o ran cofnodi cynnydd ac arenwi camau nesaf y disgyblion yn y pynciau craidd a sylfaen. Mae'r trefniadau hyn yn dylanwadu'n uniongyrchol ar y cynllunio ac ansawdd y dysgu.
- 75 Caiff gwaith y disgyblion ei farcio'n rheolaidd ac yn drylwyr. At ei gilydd, cynhwysir sylwadau sy'n cynnig arweiniad i'r disgyblion ar sut i wella'u gwaith. Mae'r athrawon yn eu hannog i feithrin a datblygu'u sgiliau hunanwerthuso ac i fod yn ymwybodol o'u targedau personol.
- 76 Estynnir gwahoddiad i'r rhieni i drafod addysg a chynnydd eu plant dwywaith y flwyddyn. Cyflwynir adroddiadau ysgrifenedig i rieni a gofalwyr y plant dan bump, ond nid yw adroddiadau'r plant oed meithrin yn cynnwys sylwadau ar y chwe maes dysgu yn ôl y Canlyniadau Dymunol ar gyfer Dysgu Plant. Mae'r adroddiadau blynyddol ar gyfer disgyblion y ddau gyfnod allweddol yn cynnig sylwadau ar eu cyflawniadau yn ogystal â'u datblygiad personol a chymdeithasol. Serch hynny, mae ansawdd y sylwadau braidd yn arwynebol ac ni roddir camau ar gyfer gwella.
- 77 Ymatebodd y rhieni yn bositif wrth eu holi am barodrwydd yr ysgol i wrando ar unrhyw faterion sy'n eu poeni am gynnydd eu plant.

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda y mae profiadau dysgu yn cwrdd ag anghenion a diddordebau dysgwyr a'r gymuned ehangach?

Gradd 2: Nodweddion da a dim diffygion pwysig

- 78 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn wahanol i farn yr ysgol yn ei hadroddiad hunan-arfarnu i'r graddau bod yr ysgol wedi rhoi Gradd 1 i'r cwestiwn allweddol hwn. Nid yw'r arolygwyr yn cytuno bod y ddarpariaeth yn cynnwys nodweddion sydd yn rhagorol.
- 79 Mae'r profiadau dysgu a gynigir gan yr ysgol yn gymdeithasol gynhwysol ac yn sicrhau cydraddoldeb mynediad a chyfle i bawb. Cyflwynir cwricwlwm eang a chytbwys trwy gyfrwng amrywiaeth o weithgareddau diddorol.
- 80 Mae ansawdd cyffredinol y ddarpariaeth addysgol ar gyfer plant dan bump yn briodol i'w hanghenion ac mae'r plant yn gwneud cynnydd da tuag at y Canlyniadau Dymunol ar gyfer Dysgu Plant. Darperir ystod o weithgareddau cyffrous a phwrpasol sy'n llwyddo i feithrin eu chwilfrydedd. Mae'r cynlluniau'n drylwyr ac yn arwain yn naturiol at raglenni astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol.
- 81 At ei gilydd, darperir polisïau a chynlluniau gwaith cwricwlaidd sy'n cofnodi'r bwriadau tymor hir a chanolig er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad priodol yn y dysgu. Fodd bynnag, ceir peth anghysondeb o ran ansawdd rhai o'r

cynlluniau. Defnyddir cylchoedd o themâu fel dull o drefnu'r cwricwlwm a llwydda'r athrawon i gyplysu ystod o weithgareddau trawsgwricwlaidd diddorol ac ysgogol o fewn pob thema.

- 82 Mae'r profiadau dysgu yn llwyddo i ddatblygu'r medrau sylfaenol a medrau allweddol y disgyblion yn dda.
- 83 Mae'r ddarpariaeth ar gyfer hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, diwylliannol a chymdeithasol y disgyblion yn dda. Darperir gwasanaethau o gydaddoli sy'n cydymffurfio â'r gofynion ac sydd wedi'u seilio'n gadarn ar egwyddorion Cristnogol.
- 84 Ymdrecha'r athrawon i feithrin parch a chwarteisi ymysg y disgyblion a gweithiant yn ddiwyd i hyrwyddo gwerthoedd moesol cadarn. Caiff y disgyblion eu hannog i ymroi i godi arian ar gyfer ystod o elusennau cenedlaethol megis Tŷ Gobaith yn ogystal â rhai rhyngwladol.
- 85 Rhoddir cyfleoedd i'r disgyblion ymestyn eu sgiliau personol a diwylliannol wrth iddynt ymweld ag ystod o lefydd diddorol ac addysgiadol. Maent yn cynnwys ymweliadau lleol, megis i Amgueddfa Llanystumdwy a Gorsaf Bad Achub, Pwllheli yn ogystal â theithiau ymhell oddi ar safle'r ysgol sef Jodrell Bank a 'Cadbury's World'. Mae'r ddarpariaeth hefyd yn cynnwys cyfleoedd i'r plant hŷn fynychu cyrsiau preswyl, cystadlu mewn cystadlaethau a gweithio ochr yn ochr gydag artistiaid, megis y prosiect diweddaraf gyda Cefyn Burgess. Llwydda'r trefniadau hyn ehangu profiadau cwricwlaidd y disgyblion yn dda.
- 86 Mae'r rhieni yn gefnogol i waith yr ysgol ac yn codi arian sylweddol ar gyfer prynu adnoddau. Maent hefyd yn ddiwyd yn eu cefnogaeth o'r Urdd. Mae'r llawlyfr ysgol o ansawdd da ac yn cwrdd â'r gofynion. Cafwyd ymateb da i'r cytundeb cartref-ysgol.
- 87 Chwarae'r ysgol ran bwysig ym mywyd ei chymuned ac mae'r cysylltiadau gydag ysgolion lleol yn dda, gan gynnwys y cysylltiadau bugeiliol a chwricwlaidd sydd yn bodoli gydag Ysgol Uwchradd Glan Môr, Pwllheli.
- 88 Darperir cyfleoedd pwrpasol ar gyfer hyrwyddo medrau dwyieithog y disgyblion. Mae'r amrywiaeth o brofiadau a gynigir, gan gynnwys y gwaith a seiliwyd ar y ffilm 'Etifeddiaeth' a'r dathliadau yn olrhain hanes yr ysgol, yn sicrhau bod gan y disgyblion ymwybyddiaeth gadarn o'u hetifeddiaeth a'r diwylliant sy'n perthyn i'w milltir sgwâr a Chymru gyfan. Mae'r Cwricwlwm Cymreig wedi'i sefydlu'n gadarn ac yn hollol amlwg yn narpariaeth yr ysgol.
- 89 Mae gan yr ysgol bolisi ar gyfer addysg bersonol a chymdeithasol a chynlluniau effeithiol ar gyfer pob thema. Mae'r athrawon yn gweithio'n ddiwyd i hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth y disgyblion am bwysigrwydd bwytia'n iach. Mae'r ysgol eisoes wedi ymuno â chynllun Ysgolion Iach, Gwynedd a Môn. Cynhelir sesiynau Amser Cylch a chyflwynir profiadau dysgu ar draws y cwricwlwm i hyrwyddo addysg bersonol a chymdeithasol y disgyblion yn effeithiol.

- 90 Rhoddir cyfleoedd i'r disgyblion ddysgu am ddiwylliannau sy'n perthyn i wledydd eraill o fewn rhaglenni astudio cerdd, celf, daearyddiaeth a'r maes llafur cytûn, addysg grefyddol. Mae'r ddarpariaeth ar gyfer addysgu a chodi ymwybyddiaeth y disgyblion am faterion sy'n ymwneud â dinasyddiaeth fyd-eang yn dda. Arweiniodd, er enghraifft, ymweliad grŵp o blant o Belarws at drafodaethau am drychineb Chernobyl. Yn sgil y gwaith ar y thema 'Dŵr' rhoddwyd cyfle i'r disgyblion ddysgu am waith yr elusen 'Water Aid' ac am rhai o drafferthion pobl y trydydd byd.
- 91 Mae'r ddarpariaeth ar gyfer addysg gynaliadwy mewn pynciau megis daearyddiaeth a'u hymweliadau i ganolfannau ail-gylchu yn hyrwyddo dealltwriaeth a gwybodaeth y disgyblion am faterion lleol, cenedlaethol a byd eang. Mae'r ysgol yn gweithredu yn gynaliadwy o ddydd-i-ddydd.
- 92 Mae'r disgyblion hŷn yn cael rhai cyfleoedd i drefnu a chynnal gweithgareddau er mwyn datblygu eu medrau menter, megis rhedeg y siop ffrwythau wythnosol. Serch hynny, mae'r ysgol yn cydnabod trwy ei chynlluniau yr angen i ddatblygu hyn ymhellach.
- 93 Anogir y disgyblion o oed cynnar i gymryd mwy o gyfrifoldeb am eu dysgu eu hunain fel y datblygant yn ddysgwyr annibynnol, gan osod y seiliau ar gyfer dysgu gydol oes.

Cwestiwn Allweddol 4: Pa mor dda yw'r gofal, y cyfarwyddyd a'r gefnogaeth i ddysgwyr?

Gradd 2: Nodweddion da a dim diffygion pwysig

- 94 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn wahanol i farn yr ysgol yn ei hadroddiad hunan-arfarnu i'r graddau bod yr ysgol wedi rhoi Gradd 1 i'r cwestiwn allweddol hwn. Nid yw'r arolygwyr yn cytuno bod y ddarpariaeth yn cynnwys nodweddion sydd yn rhagorol.
- 95 Mae ansawdd y gofal, yr arweiniad a'r cymorth a roddir i'r disgyblion yn dda. Maent yn hapus yn yr ysgol ac yn teimlo y cânt eu gwerthfawrogi a'u parchu. Yn sgil trafodaethau'r tîm arolygu gyda grwpiau o ddisgyblion nodwyd eu bod yn teimlo'n ddiogel ac yn barod i droi'n ddi-oed at y pennaeth a'r staff am help a chyfarwyddyd.
- 96 Mae'r plant meithrin yn ymgartrefu'n gyflym yn yr ysgol. Rhoddir cyfle iddynt ymweld â'r ysgol am brynhawn cyn iddynt ddechrau'n rhan amser. Trefnir cyfarfodydd buddiol gyda'r rhieni lle y cyflwynir y llyfryn gwybodaeth 'Dechrau'r Ysgol' iddynt.
- 97 Ceir ystod o bolisiâu a gweithdrefnau priodol ar gyfer sicrhau iechyd a lles cyffredinol y disgyblion pan fyddant yng ngofal yr ysgol. Mae'r polisi amddiffyn plant yn hysbys i bawb a gyflogir o fewn yr ysgol. Mae'r trefniadau yn adlewyrchu gofynion statudol Cymru-gyfan ac mae'r staff wedi cael hyfforddiant priodol.

- 98 Hyrwyddir iechyd a lles y disgyblion mewn pynciau cwricwlaidd megis gwyddoniaeth ac addysg gorfforol a rhoddir cyfleoedd iddynt ymuno â chlwb cerdded yr ysgol. Mae'r ysgol yn rhan o gynllun peilot Bwydlenni Iach Ysgolion Cynradd Gwynedd.
- 99 Mae cysylltiadau'r ysgol gydag asiantaethau arbenigol yr ardal megis yr heddlu, wedi'u sefydlu'n gadarn ac yn ychwanegu at, a chyfoethogi'r rhaglen addysgu.
- 100 Caiff aelodau'r Cyngor Ysgol gyfleoedd da i ddylanwadu ar faterion sy'n effeithio ar eu bywyd beunyddiol yn yr ysgol. Ymfalchiant yn eu rôl fel cynrychiolwyr eu cymuned.
- 101 Mae'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn briodol ac yn bodloni gofynion y Côd Ymarfer. Maent yn derbyn cynhaliadaeth dda a chânt fynediad llawn a chyfleoedd i fanteisio ar holl agweddau'r cwricwlwm.
- 102 Darperir cynlluniau addysg unigol ar eu cyfer, ond nid ydynt yn nodi deilliannau er sicrhau arweiniad clir ar gyfer y camau nesaf yn dysgu'r disgyblion. Cynhelir cyfarfodydd gyda'r rhieni er mwyn rhannu cynnwys y cynlluniau ac i drafod cynnydd eu plant.
- 103 Ceir perthynas dda rhwng yr ysgol ac Uned Ysgol Cymerau yn ogystal â'r gwasanaethau cynhaliadaeth broffesiynol.
- 104 Mae'r ddarpariaeth ac arferion yr ysgol ar gyfer meithrin ymagweddau positif ymhlith y disgyblion ar faterion megis cydnabod amrywiaeth a hyrwyddo cydraddoldeb ar sail hil, anabledd, cefndir a rhyw, yn dda. Rhoddir pwyslais ar addysgu'r disgyblion am bwysigrwydd goddefgarwch a pharchu eraill. Mae'r polisi cyfle cyfartal yn sicrhau bod pob unigolyn yn cael mynediad llawn i bob agwedd o fywyd a gwaith yr ysgol. Ni chaiff polisi cydraddoldeb hiliol yr ysgol ei fonitro o ran effeithiolrwydd yn flynyddol.
- 105 Mae mesurau priodol mewn lle i ddileu unrhyw ymddygiad gormesol ac fe weithredir systemau da ar gyfer monitro presenoldeb a phrydlondeb y disgyblion. Cedwir y cofrestrau yn unol â'r gofynion statudol.
- 106 Mae'r ysgol yn cymryd camau rhesymol i sicrhau nad yw disgyblion anabl yn dioddef o gael eu trin yn llai ffafriol. Mae cynllun hygyrchedd wedi'i baratoi yn ôl y gofynion.

Arweinyddiaeth a rheolaeth

Cwestiwn Allweddol 5: Pa mor effeithiol yw arweinyddiaeth a rheolaeth strategol?

Gradd 2: Nodweddion da a dim diffygion pwysig

- 107 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn cyd-fynd â barn yr ysgol yn ei hadroddiad hunan-arfarnu.
- 108 Mae'r pennaeth, yn cynnig trwy esiampl, ymdeimlad clir o bwrpas a chyfeiriad strategol ar gyfer datblygiad yr ysgol. Seilir gweithdrefnau dydd-i-ddydd ar egwyddorion cadarn a gwerthoedd cytûn; hyrwyddir cydraddoldeb i bawb a gwerthfawrogir cyfraniad pob unigolyn. Derbynia'r pennaeth gefnogaeth dda gan y staff addysgu ac fe ysgwyddant gyfran dda o gyfrifoldebau, gan gynnwys y gwaith o fonitro safonau.
- 109 Mae gan yr ysgol ymwybyddiaeth dda o flaenoriaethau lleol a rhai Llywodraeth Cynulliad Cymru ac fe'u hadlewyrchir yn ei pholisïau a'i harferion.
- 110 Mae'r ysgol wedi cynllunio'n effeithiol ar gyfer y diwygiadau o ran gofynion baich gwaith athrawon. Gwnaed trefniadau rheoli perfformiad priodol a gosodwyd amcanion er mwyn meithrin datblygiad proffesiynol parhaus staff tra ar yr un pryd yn rhoi sylw i flaenoriaethau'r ysgol ei hun. Mae trefniadau da hefyd ar gyfer darparu cynhaliaeth a hyfforddiant i'r athrawes newydd ei chymhwyso.
- 111 Gosodir targedau ysgol-gyfan sy'n heriol, ond cyraeddadwy, ac maent yn seiliedig ar adnabyddiaeth yr ysgol o'i disgyblion a'u perfformiad tebygol.
- 112 Mae'r llywodraethwyr yn adnabod yr ysgol yn dda a chyflawnant eu cyfrifoldebau rheoli a chyfreithiol yn effeithiol. Mae ganddynt ystod dda o gefndiroedd ac arbenigedd, a gwna'r ysgol ddefnydd da ohonynt. Mae ganddynt ymwybyddiaeth dda o berfformiad yr ysgol a'r ffactorau sy'n dylanwadu ar hynny. Rhoddant gynhaliaeth a chymorth da i'r pennaeth wrth lywio cyfeiriad strategol yr ysgol.
- 113 Cyflawna'r ysgol ei chyfrifoldebau o ran gofynion amser addysgu, ond ceir rhai mân ddiffygion yn adroddiad blynyddol y corff llywodraethol i rieni.

Cwestiwn Allweddol 6: Pa mor dda y mae arweinwyr a rheolwyr yn arfarnu ac yn gwella ansawdd a safonau?

Gradd 2: Nodweddion da a dim diffygion pwysig

- 114 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn cyd-fynd â barn yr ysgol yn ei hadroddiad hunan-arfarnu.

- 115 Mae diwylliant hunanfeirniadol wedi'i hen sefydlu o fewn yr ysgol a bu trefniadau monitro ar waith ers amser erbyn hyn. Mae gan yr arweinyddion cwricwlaidd wybodaeth dda am safonau yn eu gwahanol feysydd cyfrifoldeb ac fe ddefnyddiant nifer o strategaethau ar gyfer casglu tystiolaeth, gan gynnwys arsylwi gwersi ei gilydd, ac archwilio gwaith disgyblion. Gwelwyd bod y cofnodion a gedwir ganddynt o arsylwadau ar lawr y dosbarth o safon uchel. Caiff data perfformiad ei gasglu a'i ddadansoddi'n ofalus, ac fe wneir defnydd effeithiol o wybodaeth meincnodi ymhob un o'r cyfnodau allweddol. Mae'r gweithdrefnau yma oll yn cyfrannu'n effeithiol at wneud gwelliannau.
- 116 Rhoddir ystyriaeth i lais y disgyblion yn natblygiad yr ysgol trwy'r Cyngor Ysgol a hefyd, trwy holiaduron a gwblhawyd ganddynt. Fe anogir rhieni i alw yn yr ysgol i drafod yn bersonol unrhyw bryderon sydd ganddynt am weithdrefnau neu'r ddarpariaeth.
- 117 Mae ansawdd yr adroddiad hunan-arfarnu a gyflwynwyd i'r arolygwyr cyn yr arolygiad, yn dda. Cyfeirir at ystod o ffynonellau tystiolaeth a chafodd cryfderau'r ysgol a'r meysydd y mae angen eu datblygu eu dynodi'n effeithiol.
- 118 Mae gan gynllun datblygu'r ysgol gefnogaeth lawn y staff a'r llywodraethwyr fel ei gilydd. Dynodwyd cyfrifoldebau gweithredol yn eglur ar gyfer unigolion a chaiff adnoddau hefyd eu clustnodi i gynnal a chefnogi datblygiadau. Tra bod y blaenoriaethau cyfredol yn deillio'n glir o brosesau hunan-arfarnu'r ysgol, nid yw'r Cynllun yn pwysleisio'n ddigonol y datblygiad canolig a hirdymor o flaenoriaethau eraill mae'r ysgol yn eu hystyried yn rhai sydd angen sylw arnynt.
- 19 Roedd y tîm arolygu yn cytuno gyda barn yr ysgol mewn pedwar allan o'r saith Cwestiwn Allweddol. Dyfarnwyd graddau is ar gyfer Cwestiynau Allweddol 1, 3 and 4.
- 120 Gwnaeth yr ysgol gynnydd da wrth fynd i'r afael â'r materion allweddol a godwyd gan yr arolygwyr yn dilyn arolygiad 2001 ac fe lwyddwyd i gynnal safonau da.

Cwestiwn Allweddol 7: Pa mor effeithlon y mae'r arweinwyr a rheolwyr wrth ddefnyddio adnoddau?

Gradd 2: Nodweddion da a dim diffygion pwysig

- 121 Mae canfyddiadau'r tîm arolygu yn cyd-fynd â barn yr ysgol yn ei hadroddiad hunan-arfarnu.
- 122 Mae gan yr holl staff gymwysterau addas i gyflawni'r cyfrifoldebau a amlygir yn eu disgrifiadau swydd a gwneir defnydd da o'u harbenigeddau. Mae'r cymorthyddion yn cydweithio'n agos gyda'r athrawon i gynnal y disgyblion dan eu gofal a gwnânt gyfraniad arwyddocaol i'r dysgu a'r addysgu.

- 123 Cynlluniwyd y trefniadau ar gyfer amser digyswllt i athrawon yn ofalus; defnyddir yr amser yn effeithiol a chaiff effaith gadarnhaol ar waith yr ysgol. Mae'r athrawon yn mynychu ystod o sesiynau hyfforddiant er mwyn diweddarau eu gwybodaeth a'u medrau, a rhennir gwybodaeth yn effeithiol trwy adborth mewn cyfarfodydd staff a dyddiau cau ar gyfer hyfforddiant mewn swydd.
- 124 At ei gilydd, mae'r ystod o adnoddau sydd ar gael ar gyfer cynnal cwricwlwm y disgyblion yn dda ac mae'n gweddu i'w hanghenion a'u hystod oed. Mae eu hansawdd yn dda; maent yn hygyrch ac fe'u perchir gan staff a disgyblion fel ei gilydd. Ceir cyflenwad da o gyfrifiaduron, ond mae'r un bwrdd gwyn rhyngweithiol sydd ar gael yn annigonol.
- 125 Mae adeiladau a thir yr ysgol o ansawdd da ac yn addas ar gyfer addysgu'r Cwricwlwm Cenedlaethol. Cânt eu cynnal a'u cadw'n dda a'u defnyddio'n effeithiol.
- 126 Mae cyfleusterau addas yn yr ysgol ar gyfer yr anabl.
- 127 Mae'r arddangosiadau lliwgar ar waliau'r ystafelloedd dosbarth o ansawdd uchel a gwnânt gryn gyfraniad at greu amgylchedd symbylus ac at ddathlu gwaith disgyblion.
- 128 Mae penderfyniadau gwariant yr ysgol yn cael eu cysylltu'n effeithiol â'r blaenoriaethau a'r targedau yng nghynllun datblygu'r ysgol. Mae'r gyllideb yn dynn; caiff ei monitro'n ofalus ac mae'r ysgol yn darparu gwerth da am arian.

Ymateb yr ysgol i'r arolygiad

Dymuna Llywodraethwyr, staff a disgyblion yr ysgol ddiolch yn ddiffuant i'r tîm arolygu am eu cwrteisi a'u gwaith trylwyr yn ystod yr arolygiad. Ar sail ein perfformiad yn y gorffennol, arolygiad byr a gafwyd y tro hwn, ac roeddem yn hynod falch o farn annibynnol a oedd yn cadarnhau ein bod yn ysgol dda.

Cyfeiriwyd at safonau cyson dda yng nghyflawniad ac ymddygiad y disgyblion, yr addysgu, yr asesu, a rheolaeth yr ysgol. Dyfarnwyd y radd dda i bob un o'r saith cwestiwn allweddol.

Mae gennym ddisgwyliadau uchel, a teimlwn bod gennym sylfaen arbennig o dda yn Ysgol Llangybi i adeiladu arni, gan sicrhau parhad o'r safonau da, a symud ymlaen i anelu am ragoriaeth.

Atodiad 1

Gwybodaeth sylfaenol am yr ysgol

Enw'r ysgol	Llangybi
Math o ysgol	Naturiol ddwyieithog
Ystod oedran y disgyblion	3 – 11 mlwydd
Cyfeiriad yr ysgol	Llangybi Pwllheli Gwynedd
Cod post	LL53 6DQ
Rhif ffôn	(01766) 810564
Pennaeth	Mrs Elin Owen
Dyddiad penodi	Haf 1993
Cadeirydd y Llywodraethwyr/ Awdurdod priodol	Mrs Christine Jenkins
Arolygydd Cofrestredig	Mr D M Cray
Dyddiadau'r arolygiad	24 – 25 Ebrill 2007

Atodiad 2

Data a dangosyddion ysgol

Nifer y disgyblion ym mhob grŵp blwyddyn									
Grŵp blwyddyn	M (call)	D	B1	B2	B3	B4	B5	B6	Cyfanswm
Nifer y disgyblion	6.5	11	13	14	9	8	10	9	81.5

Cyfanswm nifer yr athrawon			
	Amser llawn	Rhan-amser	Cyferwerth ag amser llawn (call)
Nifer yr athrawon	3	1	3.5

Gwybodaeth staffio	
Cymhareb disgybl: athro (call) (ac eithrio dosbarthiadau meithrin ac arbennig)	23.3:1
Cymhareb disgybl: oedolyn (call) mewn dosbarthiadau meithrin	6.5:1
Cymhareb disgybl: oedolyn (call) mewn dosbarthiadau arbennig	--
Cyfartaledd maint dosbarth, ac eithrio dosbarthiadau meithrin ac arbennig	26
Cymhareb athro (call): dosbarth	1:1

Canran y presenoldeb ar gyfer y tri thymor llawn cyn yr arolygiad			
Tymor	M	D	Gweddill yr ysgol
Haf 2006	98.6%	97%	98%
Hydref 2006	78.1%	93.9%	97%
Gwanwyn 2007	83.4%	97.4%	97.4%

Canran y disgyblion â hawl i gael prydau ysgol am ddim	5%
Nifer y disgyblion a waharddwyd yn ystod y 12 mis cyn yr arolygiad	0

Atodiad 3

Canlyniadau Aseidiadau'r Cwricwlwm Cenedlaethol: Diwedd Cyfnod Allweddol 1

Canlyniadau Aseidiadau CA1 y Cwricwlwm Cenedlaethol 2006	Nifer y disgyblion yn B2	9
Gan fod nifer y disgyblion cymwys i'w hasesu ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 1 yn uwch na phedwar ond yn llai na 10, dim ond dangosyddion perfformiad cyffredinol a gynhwysir		

Canran y disgyblion yn cyrraedd lefel 2 o leiaf mewn mathemateg, gwyddoniaeth a Saesneg neu Gymraeg (mamiath) yn ôl aseiad athro			
Yn yr ysgol	100%	Yng Nghymru	80.9%

Canlyniadau Aseidiadau'r Cwricwlwm Cenedlaethol: Diwedd Cyfnod Allweddol 2

Canlyniadau Aseidiadau CA2 y Cwricwlwm Cenedlaethol 2006			Nifer y disgyblion yn B6					13				
Canran y disgyblion ar bob lefel												
			D	A	F	W	1	2	3	4	5	4+
Saesneg	Aseiad athro	Ysgol							17	58	25	83
		Cenedlaethol			1		1	4	15	47	32	79
Cymraeg	Aseiad athro	Ysgol							17	42	42	84
		Cenedlaethol	1				1	4	17	50	26	76
Maethem- teg	Aseiad athro	Ysgol							17	42	42	84
		Cenedlaethol			1		1	3	15	47	32	79
Gwyddon- aeth	Aseiad athro	Ysgol							17	42	42	84
		Cenedlaethol			1			2	11	51	35	86

Canran y disgyblion yn cyrraedd lefel 4 o leiaf mewn mathemateg, gwyddoniaeth, a naill ai Saesneg neu Gymraeg (mamiath) yn ôl aseiad athro			
Yn yr ysgol	83.3%	Yng Nghymru	74.3%

- D Disgyblion yn cael eu heithrio dan drefniadau statudol o ran neu'r cyfan o'r Cwricwlwm Cenedlaethol
- A Disgyblion sydd wedi methu cofrestru lefel oherwydd absenoldeb
- F Disgyblion sydd wedi methu cofrestru lefel am resymau heblaw am absenoldeb
- W Disgyblion sy'n gweithio tuag at lefel 1

Atodiad 4

Sail tystiolaeth yr arolygiad

Treuliodd tri arolygydd gyfanswm o bum diwrnod arolygydd yn yr ysgol, a chyfarfod fel tîm cyn yr arolygiad.

Ymwelodd yr arolygwyr hyn â:

- ugain o wersi neu wersi rhannol;
- phob dosbarth;
- addoli ar y cyd; ac
- Ystod o weithgareddau allgyrsiol.

Cafodd aelodau o'r tîm arolygu gyfarfodydd gyda:

- staff, llywodraethwyr a rhieni cyn i'r arolygiad ddechrau; ac
- uwch reolwyr, athrawon, staff cymorth a staff gweinyddol a grwpiau o ddisgyblion yn ystod yr arolygiad.

Bu'r tîm hefyd yn ystyried:

- adroddiad hunan-arfarnu'r ysgol;
- tri deg a phedwar o ymatebion i holiadur rhieni;
- dogfennaeth gynhwysfawr a ddarparwyd gan yr ysgol cyn ac yn ystod yr arolygiad; ac
- ystod eang o waith disgyblion yn y gorffennol a heddiw.

Cafodd y tîm arolygu gyfarfodydd gyda'r staff a'r llywodraethwyr ar ôl yr arolygiad.

Atodiad 5

Cyfansoddiad a chyfrifoldebau'r tîm arolygu

Arolygydd	Math	Agweddau
Mr D M Cray	A Cof	Cyd-destun; Crynodeb; Argymhellion; Atodiadau Cwestiynau allweddol 1;5;6 a 7
Mrs SA Taylor	Tîm	Cwestiynau allweddol 2;3 a 4
Mr W Owen	Lleyg	Cyfrannu at gwestiynau allweddol 1; 3; 4 a 7

Enwebai'r ysgol: Mrs Elin Owen

Contractwr: Arolygiadau Deheubarth Inspections; Afallon; Heol Llandeilo; Gorslas; Llanelli; SA14 7LU.

Cydnabyddiaeth

Hoffai'r arolygwyr a fu'n ymweld â'r ysgol ddiolch i'r llywodraethwyr, i'r pennaeth a'r staff, am y cydweithrediad a'r cwrteisi a roddwyd iddynt yn ystod yr arolygiad.